ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ)
ΤΗΣ 22ας ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1981 [1]

Établissements Rohr Société anonyme κατά Dina Ossberger (αἴτηση τοῦ Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν γιά τήν ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως)

«Σύμβαση τῶν Βρυξελλῶν: ἀμφισβήτηση τῆς ἀρμοδιότητος χωρίς προβολή ἰσχυρισμῶν ἐπί τῆς οὐσίας»

Ὑπόθεση 27/81

Περίληψη

Σύμβαση περί ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων καί ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων — Παρέκταση ἀρμοδιότητος — Παράσταση τοῦ ἐναγομένου ἐνώπιον τοῦ ἐπιληφθέντος δικαστηρίου — Παράσταση σκοποῦσα ὄχι μόνο τήν ἀμφισβήτηση τῆς ἀρμοδιότητος ἀλλά καί τήν προβολή ἰσχυρισμῶν ἐπί τῆς οὐσίας — Παράσταση μή παρεκτείνουσα τήν ἀρμοδιότητα

(Σύμβαση τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968, ἄρθρο 18)

Τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ κατά τήν ἔννοια ὅτι ἐπιτρέπεται στόν ἐναγόμενο ὄχι μόνον νά ἀμφισβητήσει τήν ἀρμοδιότητα, ἀλλά καί ταυτοχρόνως νά προβάλει ἐπικουρικῶς ἰσχυρισμούς ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας, χωρίς νά χάνει ἕνεκα τούτου τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος.

Στήν ὑπόθεση 27/81,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Ἰουνίου 1971 περί ἑρμηνείας ὑπό τοῦ Δικαστηρίου τῆς συμβάσεως τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 περί ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων καί ἐκτελέσεως ἀποφάσεων ἐπί ἀστικῶν καί ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, μέ τήν ὁποία ζητεῖται ἡ ἔκδοση, στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ μεταξύ

1 — Γλῶσσα διαδικασίας: ἡ γαλλική.

ÉTABLISSEMENTS ROHR SOCIÉTÉ ANONYME, ἑδρευούσης στίς Sarcelles, Γαλλία,

καί

DINA OSSBERGER, ἐκμεταλλευομένης ἐμπορική ἐπιχείρηση ὑπό τήν ἐπωνυμία Ossberger Turbinenfabrik, ἑδρευούσης στό Weißenburg, Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας,

προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν περί ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων καί ἐκτελέσεως ἀποφάσεων ἐπί ἀστικῶν καί ἐμπορικῶν ὑποθέσεων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς A. Touffait, πρόεδρο τμήματος, Mackenzie Stuart καί U. Everling, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: F. Capotorti
γραμματεύς: J. A. Pompe, βοηθός γραμματεύς

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις πού κατετέθησαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ ἔχουν συνοπτικῶς ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

1. Ἡ ἐπιχείρηση Ossberger Turbinenfabrik (στό ἑξῆς «Ossberger») ἑδρεύουσα στό Weißenburg τῆς Βαυαρίας (Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας) ἐπρομήθευε ἀπό πολλά ἔτη τουρμπίνες στήν Établissements Rohr SA (στό ἑξῆς «Rohr») ἑδρεύουσα στίς Sarcelles, στήν Val d'Oise (Γαλλία), ἡ ὁποία τίς διέθετε γιά λογαριασμό της σέ πελάτες στήν Γαλλία.

Βασιζομένη ἐπί μιᾶς ρήτρας περί παρεκτάσεως ἀρμοδιότητος, πού ὑπῆρχε στούς γενικούς ὅρους πωλήσεως, ἡ Ossberger κατέθεσε, ἐνώπιον τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach, ἀρμοδίου γιά τήν πόλη Weißenburg, ἀγωγή κατά τῆς Rohr, πού εἶχε ὡς ἀντικείμενο τήν

ἐξόφληση πολλῶν τιμολογίων, συνολικοῦ ποσοῦ 120 216 γερμανικῶν μάρκων (DM) πλέον τόκων. Ἡ Rohr προέβαλε ἐνώπιον τοῦ Landgericht τήν ἔνσταση τῆς κατά τόπον ἀναρμοδιότητός του, χωρίς νά προβάλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας.

Τό Landgericht τοῦ Ansbach μέ ἀπόφαση τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1978, προσωρινῶς ἐκτελεστή, ἔκρινε ὅτι ἡ ἐν λόγω ρήτρα περί παρεκτάσεως ἁρμοδιότητος ἦταν ἔγκυρη βάσει τοῦ ἄρθρου 17 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 καί δεδομένου ὅτι ἡ Rohr δέν εἶχε ἀμφισβητήσει τό βάσιμο τῆς αἰτήσεως, τήν κατεδίκασε εἰς καταβολή στήν Ossberger τοῦ κεφαλαίου ἐξ 120 216 DM, τῶν τόκων καί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, πού καθορίσθησαν μέ διάταξη τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach τῆς 5ης Φεβρουαρίου 1979 σέ 4 742, 24 DM.

Ἡ Rohr ἤσκησε κατά τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach, ἔφεση ἐνώπιον τοῦ Oberlandesgericht τῆς Νυρεμβέργης. Κατά τήν διάρκεια τῆς διαδικασίας ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου, ἡ Rohr περιωρίσθη νά προτείνει τήν ἔνσταση ἀναρμοδιότητος καί δέν προέβαλε κανένα ἰσχυρισμό ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας. Τό Oberlandesgericht τῆς Νυρεμβέργης κρίνοντας ὅτι τό Landgericht τοῦ Ansbach ἦταν ἁρμόδιο βάσει τῶν διατάξεων τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν καί ὅτι ἡ Rohr δέν εἶχε προτείνει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας οὔτε καί κατά τήν διαδικασία ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου, ἀπέρριψε μέ ἀπόφαση τῆς 13ης Ἰουνίου 1979 τήν ἔφεση. Ἡ Rohr κατέθεσε ἐνώπιον τοῦ Bundesgerichtshof αἴτηση ἀναιρέσεως, πού ἀπερρίφθη μέ διάταξη τῆς 19ης Μαρτίου 1980 ὡς ἀπαράδεκτη, ἐπειδή δέν ἠσκήθη ἐμπροθέσμως.

2. Πρίν ἀκόμη καταστεῖ ὁριστική ἡ ἀπόφαση τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1978 τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach, ἡ Ossberger ὑπέβαλε αἴτηση, ἐνώπιον τοῦ προέδρου τοῦ Tribunal de grande instance τοῦ Pontoise, περί κηρύξεως ἐκτελεστῆς, στήν Γαλλία, τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως, ὅπως καί τῆς διατάξεως περί καθορισμοῦ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων τῆς 5ης Φεβρουαρίου 1979 πού ἐξέδωσε τό Landgericht τοῦ Ansbach. Ἡ ἐν λόγω αἴτηση ἔγινε δεκτή μέ διάταξη τῆς 5ης Ἰουνίου 1979.

Ἡ Rohr ἤσκησε ἔφεση κατ' αὐτῆς τῆς διατάξεως ἐνώπιον τοῦ Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν ἰσχυριζομένη, κατά κύριο λόγο, ὅτι βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν δέν ἦταν δυνατόν νά προβάλει ἰσχυρισμούς ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας ἐνώπιον τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων χωρίς κίνδυνο νά χάσει τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος. Τό γεγονός ὅτι τά ἐν λόγω δικαστήρια δέν περιωρίσθησαν νά κρίνουν τήν ἁρμοδιότητα, ἀλλά ἔκριναν καί ἐπί τῆς οὐσίας, ἀποτελεῖ κατάφωρη προσβολή τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως καί, κατά συνέπεια, τῆς δημοσίας τάξεως, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 27 περίπτωση 1 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, στήν ὁποία ἀντίκειται ἡ ἀναγνώριση αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως στήν Γαλλία.

Ἡ Ossberger ὑπεστήριξε, ἐνώπιον τοῦ Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν, ὅτι τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν δέν ἀπαγορεύει, ὅπως ἐξ ἄλλου τά ἄρθρα 74 καί 75 τοῦ νέου γαλλικοῦ κώδικος πολιτικῆς δικονομίας καί τό ἄρθρο 39 τοῦ γερμανικοῦ ZPO (γερμανικοῦ κώδικος πολιτικῆς δικονομίας) τήν προβολή, ἐπικουρικῶς, ἰσχυρισμοῦ ἐπί τῆς οὐσίας, καί μέ τήν ἐπιφύλαξη τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος, ἀλλά ὅτι ἡ Rohr ἀπέφυγε ἑκουσίως νά ἀκολουθήσει αὐτήν τήν κανονική διαδικασία. Ἡ ἀπόφαση πού ἐξεδόθη στήν Γερμανία ἦταν κατά συνέπεια ἐκτελεστή στήν Γαλλία, κατ' ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν.

Τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν εἶναι διατυπωμένο ὡς ἑξῆς:

«Τό δικαστήριο συμβαλλομένου κράτους, πλήν τῶν περιπτώσεων κατά τίς ὁποῖες ἡ ἁρμοδιότης του προκύπτει ἐξ ἄλλων διατάξεων τῆς παρούσης συμβάσεως, καθίσταται ἁρμόδιο καί ὅταν ὁ ἐναγόμενος παρίσταται ἐνώπιόν του. Ὁ κανόνας αὐτός δέν ἐφαρμόζεται ἄν ἡ παράσταση τοῦ ἐναγομένου ἀποβλέπει στήν ἀμφισβήτηση τῆς ἁρμοδιότητος ἤ ἄν ὑφίσταται ἀποκλειστική

ἁρμοδιότης ἄλλου δικαστηρίου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 16» [1].

Κρίνοντας ὅτι ἡ ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἑρμηνεία τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, τό Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν ἀπεφάσισε νά ἀναστείλει τήν πρόοδο τῆς δίκης καί ἐζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ, ἐάσει τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Ἰουνίου 1971 περί ἑρμηνείας ὑπό τοῦ Δικαστηρίου τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, ἐπί τοῦ ἀκολούθου προδικαστικοῦ ἐρωτήματος:

«Πρέπει νά γίνει δεκτό, ἐν ὄψει καθ' ἑνός ἀπό τά κείμενα τῆς συμβάσεως (τῶν Βρυξελλῶν) τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 πού ἔχουν ἀντιστοίχως συνταχθεῖ στήν γαλλική, γερμανική, ἰταλική καί ὁλλανδική γλώσσα, συμφώνως πρός τό ἄρθρο 68 τῆς συνθήκης, ὅτι τό ἄρθρο 18 τῆς ἰδίας διεθνοῦς συμβάσεως ἀπαγορεύει τήν προβολή, ταυτοχρόνως ἀλλά ἐπικουρικῶς, ἰσχυρισμῶν ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας, ὅταν ἡ ἔνσταση ἀναρμοδιότητος πού προβλέπει τό ἄρθρο αὐτό ἔχει προβληθεῖ, ὥστε νά κριθεῖ, ὁριστικῶς, τό ζήτημα τῆς ἁρμοδιότητος πρίν ἀπό κάθε συζήτηση ἐπί τῆς οὐσίας, ἤ τό ἐν λόγω ἄρθρο 18 ἐπιτρέπει, ἄν καί δέν τό διευκρινίζει, τήν προβολή τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος πού προβλέπει, ταυτοχρόνως ἀλλά ἐπικουρικῶς, μέ προτάσεις ἐπί τῆς οὐσίας, ὥστε νά ἐπιφυλάσσεται στόν δικαστή πού ἔχει ἐπιληφθεῖ ἡ δυνατότης νά ἀποφανθεῖ, ἄν συντρέχει λόγος, μέ μιά μόνο ἀπόφαση, τόσο ἐπί τῆς οὐσίας ὅσο καί ἐπί τῆς ἐνστάσεως, ὅπως ἐπί παραδείγματι προβλέπει ρητῶς τό ἄρθρο 76 τοῦ νέου κώδικος πολιτικῆς δικονομίας, προστατεύοντας τό δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως;»

3. Ἡ ἀπόφαση περί παραπομπῆς ἐπρωτοκολλήθη στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 16 Φεβρουαρίου 1981.

Συμφώνως πρός τό ἄρθρο 20 τοῦ πρωτοκόλλου περί Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ἡ κυβέρνηση τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τούς Arnaldo Squillante καί Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Antony McClellan, νομικό σύμβουλο τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Denis de Ricci, δικηγόρο Παρισίων.

Τό Δικαστήριο, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ καί μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως, ἀποφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων. Μέ διάταξη τῆς 17ης Ἰουνίου 1981, τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 95 παράγραφοι 1 καί 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας του, ἀπεφάσισε νά ἀναθέσει τήν ὑπόθεση στό τρίτο τμῆμα.

II — Περίληψη τῶν γραπτῶν παρατηρήσεων πού κατετέθησαν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου

1. Παρατηρήσεις τῆς ἰταλικῆς κυβερνήσεως

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση τονίζει κατά πρῶτον τίς γλωσσικές διαφορές μεταξύ, ἀφ' ἑνός τοῦ γαλλικοῦ κειμένου τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, πού ὁρίζει ὅτι ὁ κανών τῆς σιωπηρᾶς παρεκτάσεως ἁρμοδιότητος σέ περίπτωση παραστάσεως τοῦ ἐναγομένου «δέν ἐφαρμόζεται ἄν ἡ παράσταση ἀποβλέπει στήν ἀμφισβήτηση τῆς ἁρμοδιότητος» καί ἀφ' ἑτέρου τό γερμανικό, ἰταλικό καί ὁλλανδικό κείμενο, πού ὁρίζουν ὅτι αὐτό συμβαίνει, ἄν ἡ παράσταση ἔχει αὐτό «μόνον» («Nur», «Solo», «uitsluitend») ὡς ἀντικείμενο.

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση ἀναφέρει, ἐν συνεχεία, τό δικονομικό καθεστώς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος ἐάσει τοῦ ἰταλικοῦ Codice di procedura civile (κώδικος πολιτικῆς δικονομίας). Συμφώνως πρός τά ἄρθρα 167, 183 καί 184 ὁ ἐναγόμενος δύναται νά προβάλει ὅλους τούς ἰσχυρι-

1 — Ἀνεπίσημη μετάφραση.

σμούς του ὄχι μόνον μέ τό πρῶτο δικόγραφο ἀμύνης (comparsa di riposta), ἀλλά καθ' ὅλη τήν διάρκεια τῆς ἀποδεικτικῆς διαδικασίας, ἐφ' ὅσον ὁ εἰσηγητής δικαστής δέν παρέπεμψε τήν ὑπόθεση στό πολυμελές πού εἶναι ἐπιφορτισμένο μέ τήν ἔκδοση τῆς ἀποφάσεως. Πάντως, ὅλες οἱ προτάσεις πρέπει νά ἔχουν συμπληρωθεῖ ἐξ ὁλοκλήρου καί ὡς πρός τήν οὐσία, πρίν ἀπ' αὐτήν τήν διαβίβαση τοῦ φακέλου στό πολυμελές, διότι δυνάμει τῶν ἄρθρων 187 καί 189 τό πολυμελές ἐπιλαμβάνεται ἐν πάση περιπτώσει τοῦ συνόλου τῆς ὑποθέσεως καί δύναται νά κρίνει ἐπί τῆς οὐσίας, ἀκόμη καί ἄν ὁ εἰσηγητής δικαστής δέν εἶχε θέσει παρά μόνο ζήτημα ἀπαραδέκτου. Αὐτό τό σύστημα, ἀνάλογο πρός ἐκεῖνο πού υἱοθετήθη ἀπό τίς δικονομίες ἄλλων συμβαλλομένων κρατῶν, ἀποβλέπει στήν ἐξασφάλιση, ἀφ' ἑνός, ἰσορροπίας μεταξύ τῆς ἀνάγκης νά ἀποφευχθοῦν ἀνώφελες δικονομικές ἐνέργειες καί τῆς ἀπαιτήσεως τῆς οἰκονομίας τῆς δίκης καί, ἀφ' ἑτέρου, ἀποβλέπει στήν ἐξασφάλιση μιᾶς ἰσορροπίας μεταξύ τῆς ἀνάγκης σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως καί τῆς ἐγγυήσεως μεγαλυτέρας ταχύτητος τῆς διαδικασίας. Μέσα σ' αὐτό τό πλαίσιο, συμφώνως πρός τήν νομολογία, ἡ ἔνσταση τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἰταλοῦ δικαστοῦ σέ σχέση μέ τόν ἀλλοδαπό δικαστή («giurisdizione») δέν δύναται νά προβληθεῖ, καί αὐτό γιά νά μήν ὑπάρξει σιωπηρή ἀποδοχή τῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἰταλικοῦ δικαστηρίου, παρά μόνο in limine litis, στό πρῶτο δικόγραφο ἀμύνης, συνοδευομένη ἤ ἀκολουθουμένη ἀπό ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας, ἄν ὁ ἐναγόμενος τό θεωρεῖ σκόπιμο, στήν περίπτωση πού τό πολυμελές εἰσέρχεται στήν ἔρευνα ἐπί τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως.

Ἡ σύμβαση τῶν Βρυξελλῶν δέν ἐτροποποίησε αὐτό τό σύστημα.

Τό γαλλικό κείμενο τοῦ ἄρθρου 18 δέν παρουσιάζει καμμιά ἑρμηνευτική δυσχέρεια. Ἐναπόκειται, προφανῶς, στίς διατάξεις τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου νά καθορίζουν ὑπό ποῖες προϋποθέσεις δύναται ὁ ἐναγόμενος νά παραστεῖ γιά νά προβάλει τήν ἔνσταση τῆς ἀναρμοδιότητος. Ἡ σύμβαση δέν ἀπαγορεύει στόν ἐναγόμενο νά προσθέσει, ἐπικουρικῶς, κι ἄλλες ἐνστάσεις ἤ ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας. Τό συμβιβαστό τῆς ἐνστάσεως καί τῶν ἐπικουρικῶς προβαλλομένων ἰσχυρισμῶν ἐπί τῆς οὐσίας ἐκτιμᾶται βάσει τῶν δικονομικῶν διατάξεων τῶν διαφόρων συμβαλλομένων κρατῶν. Στήν ἰταλική δικονομία, συμβιβάζονται, καί θά ἦταν συνετό γιά τόν ἐναγόμενο νά ἀναπτύξει καθ' ὁλοκληρία καί πλήρως τούς ἰσχυρισμούς του ἐπί τῆς οὐσίας.

Ἀπό τήν διατύπωση τῶν ἄλλων κειμένων δύνανται νά προκύψουν τά ἴδια συμπεράσματα. Ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἐπιρρήματος «solo», «nur», «uitsluitend» ἔχει σκοπό νά τονίσει τήν ἔννοια τῆς παραστάσεως, πού δικαιολογεῖται ἀπό τήν ἀνάγκη τῆς προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος. Ἡ ἀντίθετη λύση δέν φαίνεται λογική. Ὁ ἐναγόμενος πού θεωρεῖ ἀναρμόδιο τόν ἐπιληφθέντα δικαστή, ὀφείλει τότε, εἴτε νά μήν παραστεῖ εἴτε νά παραστεῖ καί νά περιορισθεῖ στήν προβολή τῆς ἀναρμοδιότητος ὑποχρεώνοντας μέ αὐτόν τόν τρόπο τόν δικαστή νά ἀποφανθεῖ στήν ἀρχή ἐπί τῆς ἀρμοδιότητος, πρᾶγμα τό ὁποῖο θά ἠδύνατο νά ἀποτελέσει σοβαρό μειονέκτημα γιά τήν οἰκονομία τῆς δίκης. Ἐπιτρέποντας στόν δικαστή, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προεβλήθη ἡ ἔνσταση τῆς ἀναρμοδιότητος νά ἀποφανθεῖ καί ἐπί τῆς οὐσίας, τό δικαίωμα ὑπερασπίσεως τοῦ ἐναγομένου δέν περιορίζεται, διότι, ἐκεῖνος γνωρίζοντας αὐτήν τήν ρύθμιση, δύναται ἀμέσως νά ἀναπτύξει ἐπικουρικῶς ὅλους τούς ἰσχυρισμούς του ἐπί τῆς οὐσίας. Ἡ ἀντίθετη λύση θά διευκόλυνε σοβαρές καταχρήσεις, διότι κάθε ἐναγόμενος πού ἐπιθυμεῖ νά ἀναβάλει τήν ἔκδοση ἀποφάσεως θά παρίστατο μόνον γιά νά προβάλει τήν ἀναρμοδιότητα καί θά

ἐπετύγχανε μέ αὐτόν τόν τρόπο σημαντική παράταση τῶν προθεσμιῶν, ὑποχρεώνοντας τόν δικαστή νά ἀποφανθεῖ στήν ἀρχή μόνο ἐπί τῆς ἀρμοδιότητος.

Ἡ ἰταλική κυβέρνηση προτείνει, κατά συνέπεια, ὡς ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού ἔχει τεθεῖ, ὅτι τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν ἐπιτρέπει στόν ἐναγόμενο, κατά τόν χρόνο πού ἐκεῖνος προβάλλει τήν ἔνσταση ἀναρμοδιότητος πού προβλέπεται ἀπό τό ἄρθρο αὐτό νά καταθέσει συγχρόνως, ἀλλά ἐπικουρικῶς, προτάσεις ἐπί τῆς οὐσίας γιά νά δώσει στόν δικαστή τήν δυνατότητα νά ἀποφανθεῖ, ἐνδεχομένως, μέ μιά μόνη ἀπόφαση, καί ἐπί τῆς οὐσίας καί ἐπί τῆς ἐνστάσεως πού προεβλήθη.

2. Παρατηρήσεις τῆς Ἐπιτροπῆς

Ἡ Ἐπιτροπή παρατηρεῖ κατ' ἀρχήν ὅτι ἀντί νά δοθεῖ ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού ἔχει τεθεῖ, ἐνδείκνυται περισσότερο νά δοθεῖ ἀπάντηση στό ἄν στήν προκειμένη περίπτωση τό Δικαστήριο δύναται νά ἀρνηθεῖ νά κηρύξει ἐκτελεστή τήν ἀπόφαση τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach γιά ἕναν ἀπό τούς λόγους πού ἀναφέρονται περιοριστικῶς στά ἄρθρα 27, 28 καί 34 παράγραφος 2 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, δεδομένου ὅτι βάσει τοῦ ἄρθρου 28 παράγραφος 3, δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει ἐπίκληση τῆς δημοσίας τάξεως, ἀκόμη καί ἄν ὁ ἀλλοδαπός δικαστής ἦταν προφανῶς ἀναρμόδιος κατά τούς κανόνες τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν.

Ἀναφερομένη ὅμως κατ' ἀρχήν στήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, ἡ Ἐπιτροπή τονίζει τίς διαφορές μεταξύ τῶν διαφόρων διατυπώσεων τῆς δευτέρας φράσεως τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ. Ἡ σκοπιμότης τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι νά ἐμποδίσει τόν δικαστή ἑνός συμβαλλομένου κράτους νά κηρυχθεῖ αὐτεπαγγέλτως ἀναρμόδιος, ἐφ' ὅσον ἡ ἀρμοδιότης του δέν βασίζεται ἐπί ἄλλων διατάξεων τῆς συμβάσεως καί ἐφ' ὅσον παρίσταται ὁ ἐναγόμενος. Ἀπό τήν ἔκθεση Jenard συνάγεται ὅτι «γιά νά καθορισθεῖ τό χρονικό σημεῖο μέχρι τό ὁποῖο δύναται ὁ ἐναγόμενος νά προβάλει τήν ἔνσταση ἀναρμοδιότητος, ὅπως καί γιά νά καθορισθεῖ ἡ νομική σημασία τῆς λέξεως παράσταση πρέπει νά γίνει παραπομπή στούς δικονομικούς κανόνες, πού ἰσχύουν στό κράτος τοῦ δικαστοῦ πού ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως». Στήν περίπτωση, πού ὁ ἐναγόμενος προβάλλει, ὡς κύριο αἴτημα, τήν ἔνσταση τῆς ἀναρμοδιότητος καί, ἐπικουρικῶς, τούς ἰσχυρισμούς του ἐπί τῆς οὐσίας, προστατεύεται ἀπό τήν διάταξη τοῦ ἄρθρου 18 ἐδάφιο 2 πρώτη φράση, συμφώνως πρός τούς κανόνες τοῦ δικονομικοῦ δικαίου τοῦ δικάζοντος δικαστοῦ. Στήν προκειμένη περίπτωση, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 39 τῆς γερμανικῆς Zivilprozeßordnung (πολιτικῆς δικονομίας), οἱ διατάξεις τοῦ ὁποίου εἶναι δυνατόν νά συγκριθοῦν μέ τά ἄρθρα 74 καί 76 τοῦ νέου γαλλικοῦ κώδικος πολιτικῆς δικονομίας, ἡ ἔνσταση ἀναρμοδιότητος πρέπει νά προβληθεῖ, ἐπί ποινῇ ἀπαραδέκτου, πρίν ἀπό ὁποιοδήποτε ἰσχυρισμό ἐπί τῆς οὐσίας, ἀλλά αὐτές οἱ διατάξεις παρέχουν τήν δυνατότητα στόν διάδικο νά προβάλλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας ἐπικουρικῶς καί ταυτοχρόνως μέ τήν ἔνσταση ἀναρμοδιότητος, δεδομένου ὅτι ὁ δικαστής ἔχει τήν δυνατότητα μέ τήν ἴδια ἀπόφαση νά κρίνει ἐπί τῆς ἀρμοδιότητος καί ἐπί τῆς οὐσίας. Τό δικονομικό καθεστώς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος ὑπόκειται, στήν προκειμένη περίπτωση, στούς δικονομικούς κανόνες τοῦ γερμανικοῦ δικαίου.

Ὅσον ἀφορᾶ τούς λόγους πού ἐνδεχομένως ὑπαγορεύουν τήν μή ἀναγνώριση στήν Γαλλία τῆς γερμανικῆς ἀποφάσεως, ἡ Ἐπιτροπή ἀπορρίπτει κατ' ἀρχήν τήν δημοσία τάξη ἡ ὁποία ἀναφέρεται στό ἄρθρο 27 περίπτωση 1 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, δεδομένου ὅτι τό ἄρθρο αὐτό δέν ἀφορᾶ τούς κανόνες περί ἀρμοδιότητος καί ὅτι στήν Rohr παρεσχέθησαν ἱκανοποιητικές ἐγγυήσεις κατά τήν διάρκεια τῆς πρώτης δίκης μέ τήν δυνατότητα πού τῆς παρεσχέθη νά ἀσκήσει ἔφεση ἤ ἀναίρεση ἐπικαλουμένη τήν παράβαση τοῦ ἄρθρου 18. Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστηρίζει ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἡ ἔννοια τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως κατά τήν σύμβαση τῶν Βρυξελλῶν, πού ἀναφέρεται στό ἄρθρο 27

περίπτωση 2, εἶναι τελείως διαφορετική ἀπό τήν ἔννοια τῆς δημοσίας τάξεως. Ἀντιθέτως ἀπό ὅ,τι ἰσχύει στό κοινό δίκαιο ὁρισμένων κρατῶν, ἡ σοβαρή παρατυπία τῆς διεξαχθείσης σέ ἄλλοδαπό κράτος διαδικασίας δέν ἐμπίπτει στήν ἔνσταση δημοσίας τάξεως ἐντός τοῦ πλαισίου τῆς συμβάσεως. Τό ἄρθρο 27 περίπτωση 2 συνιστᾶ τόν μόνο λόγο ἀρνήσεως τῆς ἀναγνωρίσεως, πού πηγάζει ἀπό παραβίαση τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως. Τό ἄν οἱ συζητήσεις διεξήχθησαν κατ' ἀντιμωλίαν ἤ ἐρήμην δέν ἐμπίπτει στήν δημοσία τάξη.

Ἐν συμπεράσματι, ἡ Ἐπιτροπή προτείνει νά δοθεῖ ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση στό τεθέν ἐρώτημα:

«Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 34 ἡ αἴτηση δέν εἶναι δυνατόν νά ἀπορριθεῖ ἀπό τό ἐπιληφθέν δικαστήριο παρά μόνον γιά ἕναν ἀπό τούς λόγους πού προβλέπονται στά ἄρθρα 27 καί 28.

Δυνάμει τοῦ ἄρθρου 28 παράγραφος 3, καί ἐπιφυλασσομένων τῶν διατάξεων περί ἁρμοδιότητος ἐπί ἀσφαλιστικῶν ὑποθέσεων, καθώς καί πωλήσεως καί δανείου κατά δόσεις, καί περί ἀποκλειστικῶν ἁρμοδιοτήτων:

— τό ἐπιληφθέν δικαστήριο δέν δύναται νά προβεῖ στόν ἔλεγχο τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστοῦ τοῦ κράτους, ἐντός τοῦ ὁποίου ἀνέκυψε ἡ διαφορά·

— οἱ κανόνες περί ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστοῦ τοῦ κράτους ἐντός τοῦ ὁποίου ἀνέκυψε ἡ διαφορά δέν ἀφοροῦν τήν δημοσία τάξη τοῦ ἄρθρου 27 περίπτωση 1.

Τό ἄρθρο 27 περίπτωση 2 καθορίζει ὅτι μόνον ἡ παραβίαση τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως δύναται νά χρησιμοποιηθεῖ ὡς βάση τῆς αἰτήσεως.

Τό ἄρθρο 18 παραπέμπει σιωπηρῶς στούς δικονομικούς κανόνες τοῦ δικαστοῦ τοῦ κράτους, ἐντός τοῦ ὁποίου ἀνέκυψε ἡ διαφορά, ὅσον ἀφορᾶ τό χρονικό σημεῖο μέχρι τό ὁποῖο ἐπιτρέπεται στόν ἐναγόμενο νά προβάλλει τήν ἔνσταση τῆς ἀναρμοδιότητος. Στήν περίπτωση κατά τήν ὁποία ὁ ἐναγόμενος προβάλλει κυρίως τήν ἔνσταση καί ἐπικουρικῶς τούς ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας, ὁ δικαστής, ἄν διαπιστώσει ὅτι ἡ ἀρμοδιότητά του δέν προκύπτει ἀπό ἄλλες διατάξεις τῆς συμβάσεως, ὀφείλει νά κηρύξει ἑαυτόν ἀναρμόδιο. Ἄν, ἀντιθέτως, ὁ ἐναγόμενος, ἀφοῦ προέβαλε τήν ἔνσταση, παραιτεῖται καί προβάλλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας, ὁ δικαστής, ἄν δέν ὑπάρχει ἄλλο δικαστήριο ἀποκλειστικῶς ἁρμόδιο βάσει τοῦ ἄρθρου 18, ὀφείλει νά βεωρήσει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀπεδέχθη τήν ἁρμοδιότητα».

III — Προφορική διαδικασία

Κατά τήν δημοσία συνεδρίαση τῆς 1ης Ὀκτωβρίου 1981, ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν δικηγόρο Denis de Ricci ἀνέπτυξε προφορικῶς τίς παρατηρήσεις της.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν δημοσία συνεδρίαση τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1981.

Σκεπτικό

1 Μέ ἀπόφαση τῆς 26ης Νοεμβρίου 1980, ἡ ὁποία περιῆλθε στό Δικαστήριο τήν 16η Φεβρουαρίου 1981, τό Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3ης Ἰουνίου 1971 περί ἑρμηνείας ὑπό τοῦ Δικαστηρίου τῆς συμβάσεως τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 περί ἁρμοδιότητος τῶν διακαστηρίων καί

έκτελέσεως άποφάσεων έπί άστικῶν καί έμπορικῶν ὑποθέσεων, προδικαστικό έρώτημα ὡς πρός τήν έρμηνεία τοῦ ἄρθρου 18 τῆς ἐν λόγω συμβάσεως.

2 Αὐτό τό έρώτημα ὑπεβλήθη στό πλαίσιο μιᾶς ἐφέσεως πού ἤσκησε ἡ Établissements Rohr SA (ἐφεξῆς: Rohr), ἐδρεύουσα στίς Sarcelles, στήν Γαλλία, κατά διατάξεως περί ἐκτελέσεως τοῦ προέδρου τοῦ Tribunal de grande instance τοῦ Pontoise τῆς 5ης Ἰουνίου 1979. Μέ τήν διάταξη αὐτή τό ἀνωτέρω δικαστήριο, κατόπιν αἰτήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως Ossberger Turbinenfabrik (ἐφεξῆς: Ossberger), μέ ἔδρα τό Weißenburg, στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, περιέβαλε μέ τύπο ἐκτελεστό μία προσωρινῶς ἐκτελεστή ἀπόφαση τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach, τῆς 15ης Δεκεμβρίου 1978, καθώς καί μιά διάταξη περί καθορισμοῦ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων τοῦ ἰδίου δικαστηρίου στίς 5 Φεβρουαρίου 1979.

3 Οἱ ἐν λόγω ἀποφάσεις ἐξεδόθησαν ἀπό τό Landgericht τοῦ Ansbach κατόπιν ἀγωγῆς πού ἤσκησε ἡ Ossberger κατά τῆς Rohr μέ ἀντικείμενο τήν ἐξόφληση ὁρισμένων τιμολογίων γιά ἐμπορεύματα πού εἶχε παραδώσει ἡ Ossberger. Ἐπειδή ἡ Rohr περιωρίσθη, ἐνώπιον τοῦ Landgericht, στήν ἀμφισβήτηση τῆς κατά τόπον ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου, χωρίς νά προβάλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας καί ἐπειδή τό Landgericht ἔκρινε ὅτι ἦτο ἁρμόδιο, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 17 τῆς συμβάσεως, βάσει ρήτρας περί παρεκτάσεως ἁρμοδιότητος πού περιείχετο στούς γενικούς ὅρους πωλήσεως τῆς Ossberger, ἡ Rohr ὑπεχρεώθη νά ἐξοφλήσει τά ἀνωτέρω τιμολόγια καί νά καταβάλει τά δικαστικά ἔξοδα. Ἡ Rohr ἤσκησε ἔφεση ἐνώπιον τοῦ Oberlandesgericht τῆς Νυρεμβέργης καί προέβαλε ἐκ νέου τήν ἔνσταση ἀναρμοδιότητος, χωρίς νά προβάλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας· τό Oberlandgericht τῆς Νυρεμβέργης ἀπέρριψε τήν ἔφεση μέ ἀπόφαση τῆς 13ης Ἰουνίου 1979, ἐπειδή ἔκρινε ὅτι τό Landgericht ἦταν ἁρμόδιο βάσει τῶν διατάξεων τῆς συμβάσεως καί ἐπειδή ἡ Rohr δέν εἶχε οὔτε κατά τήν διαδικασία ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου προβάλει ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας. Μέ διάταξη τῆς 19ης Μαρτίου 1980 ἀπερρίφθη ἡ αἴτηση ἀναιρέσεως πού ἤσκησε ἡ Rohr ἐνώπιον τοῦ Bundesgericht ὡς ἀπαράδεκτη ἐπειδή δέν ἠσκήθη ἐμπροθέσμως.

4 Ἐνώπιον τοῦ Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ Rohr ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ δημοσία τάξη, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 27 περίπτωση 1 τῆς συμβάσεως ἀντιτίθεται στήν ἀναγνώριση καί ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων τοῦ Landgericht τοῦ Ansbach: Δεδομένου ὅτι βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν, δέν ἦταν δυνατόν νά προβάλει ἡ Rohr ἰσχυρισμούς ἐπί τῆς οὐσίας ἐνώπιον τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων χωρίς κίνδυνο νά χάσει τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος, τό γεγονός ὅτι τά ἐν λόγω δικαστήρια δέν περιωρίσθησαν νά ἀποφανθοῦν ἐπί τῆς ἁρμοδιότητος, ἀλλά ἀπεφάνθησαν καί ἐπί τῆς οὐσίας, ἀποτελεῖ κατάφωρη προσβολή τῶν δικαιωμάτων τῆς ὑπερασπίσεως καί,

κατά συνέπεια, τῆς δημοσίας τάξεως στήν Γαλλία. Ἡ Ossberger ὑπεστήριξε ὅτι τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως, ὅπως ἀκριβῶς καί ἡ γερμανική πολιτική δικονομία, δέν ἀπαγορεύει στήν Rohr τήν προβολή ἰσχυρισμῶν ἐπί τῆς οὐσίας, ἀλλά ὅτι ἡ Rohr ἀπέφυγε ἑκουσίως νά προβάλει σχετικούς ἰσχυρισμούς.

5 Μέ τήν σκέψη ὅτι ἀπό τήν διαφορά αὐτή ἀνέκυπτε ζήτημα ἑρμηνείας τῆς συμβάσεως, τό Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν ὑπέβαλε στό Δικαστήριο ἕνα προδικαστικό ἐρώτημα, μέ τό ὁποῖο ἐρωτᾶται κυρίως ἄν βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως ἐπιτρέπεται στόν ἐναγόμενο, ὁ ὁποῖος ἀμφισβητεῖ τήν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐπιληφθέντος μιᾶς ἀγωγῆς δικαστηρίου, νά προβάλει ταυτοχρόνως, ἀλλά ἐπικουρικῶς, ἰσχυρισμούς ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας χωρίς νά χάνει ἕνεκα τούτου τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος.

6 Ἡ ἰταλική κυβέρνηση καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων ὑπεστήριξαν ὅτι στό ἀνωτέρω ἐρώτημα ἔπρεπε νά δοθεῖ καταφατική ἀπάντηση.

7 Τό Δικαστήριο εἶχε τήν εὐκαιρία νά ἀποφανθεῖ ἐπί ἑνός παρομοίου προδικαστικοῦ ἐρωτήματος στήν ἀπόφασή του τῆς 29ης Ἰουνίου 1981 (Elefanten Schuh GmbH κατά Jacqmain, 150/80, πού δέν ἔχει ἀκόμη δημοσιευθεῖ στήν Συλλογή). Στήν ἀπόφαση αὐτή τό Δικαστήριο ἔκρινε ὡς ἑξῆς: «Μολονότι ἐμφανίζονται διαφορές μεταξύ τῶν γλωσσικῶν ἀποδόσεων τοῦ ἄρθρου 18 τῆς συμβάσεως ὅσον ἀφορᾶ τό ζήτημα ἄν ὁ ἐναγόμενος, προκειμένου νά ἀποκλείσει τήν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐπιληφθέντος δικαστηρίου, πρέπει νά περιορισθεῖ ἀποκλειστικῶς καί μόνο στήν ἀμφισβήτηση τῆς ἁρμοδιότητος ἤ ἄν, ἀντιθέτως, δύναται νά ἐπιτύχει τό ἴδιο ἀποτέλεσμα ἀμφισβητώντας ὄχι μόνο τήν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐπιληφθέντος δικαστηρίου ἀλλά καί τό βάσιμο τῆς ἀγωγῆς, ἡ τελευταία αὐτή λύση εἶναι περισσότερο σύμφωνη μέ τούς σκοπούς καί τό πνεῦμα τῆς συμβάσεως. Πράγματι, σύμφωνα μέ τό ἀστικό δικονομικό δίκαιο ὁρισμένων συμβαλλομένων κρατῶν, ὁ ἐναγόμενος πού θέτει μόνο ζήτημα ἁρμοδιότητος ἐνδέχεται νά ἀποκλεισθεῖ τῆς προβολῆς ἰσχυρισμῶν ἐπί τῆς οὐσίας σέ περίπτωση ἀπορρίψεως ἀπό τό δικαστήριο τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος. Μία ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 18 πού θά κατέληγε σέ ἕνα τέτοιο ἀποτέλεσμα, θά ἦταν ἀντίθετη πρός τήν προστασία τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως στήν ἀρχική διαδικασία, προστασία πού ἀποτελεῖ ἕναν ἀπό τούς σκοπούς τῆς συμβάσεως.»

8 Ἡ παροῦσα ὑπόθεση δέν παρουσίασε κανένα στοιχεῖο ἱκανό νά μεταβάλει τίς ἀνωτέρω σκέψεις. Κατά συνέπεια, ἡ ἀπάντηση στό τεθέν ἐρώτημα εἶναι ὅτι τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ κατά

τήν ἔννοια ὅτι ἐπιτρέπεται στόν ἐναγόμενο ὄχι μόνον νά ἀμφισβητήσει τήν ἁρμοδιότητα, ἀλλά καί νά προβάλει ταυτοχρόνως, ἐπικουρικῶς, ἰσχυρισμούς ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας, χωρίς νά χάνει ἕνεκα τούτου τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

9 Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ἡ κυβέρνηση τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, οἱ ὁποῖες κατέθεσαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ προκειμένη διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτῆρα παρεμπίπτοντος, πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφανθεῖ ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

κρίνοντας ἐπί τοῦ ἐρωτήματος πού τοῦ ὑπέβαλε τό Cour d'appel τῶν Βερσαλλιῶν, μέ ἀπόφαση τῆς 26ης Νοεμβρίου 1980, ἀποφαίνεται:

Τό ἄρθρο 18 τῆς συμβάσεως τῆς 27ης Σεπτεμβρίου 1968 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ κατά τήν ἔννοια ὅτι ἐπιτρέπεται στόν ἐναγόμενο ὄχι μόνο νά ἀμφισβητήσει τήν ἁρμοδιότητα, ἀλλά καί νά προβάλει ταυτοχρόνως, ἐπικουρικῶς, ἰσχυρισμούς ἀμύνης ἐπί τῆς οὐσίας, χωρίς νά χάνει ἕνεκα τούτου τό δικαίωμα προβολῆς τῆς ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος.

Touffait Mackenzie Stuart Everling

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στίς 22 Ὀκτωβρίου.

Κατ' ἐντολή
τοῦ γραμματέως

H. A. Rühl

Κύριος ὑπάλληλος διοικήσεως

Ὁ πρόεδρος τοῦ τρίτου τμήματος

A. Touffait